

Almonija Marcinkevičiūtė-Bernadišienė

DAKTARAS MYKOLAS MARCINKEVIČIUS

Mykolas Marcinkevičius, sūnus Juozo, gimė 1892 metų rugsėjo 29 d. Anykščių rajono Andrioniškio miestelyje pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Tėvai buvo karališki valstiečiai, baudžiatvė.

Mykolas Marcinkevičius

Andrioniškyje buvo keturių skyrių rusiška mokykla, kurioje mokėsi Mykolas. 1912 metais baigė Vilniaus privačią Pšegalinskio gimnaziją (Tilto g.). Maskvoje prie apygardos švietimo komisijos išlaikė provizoriaus mokinio egzaminus. Nuo tada jis jau galėjo dirbti vaistininku, dirbo Tverės, Dmitrijevo, Tulos vaistinėse. Pašauktas į caro kariuomenę, M. Marcinkevičius 1913 – 1917 metais tarnavo jaunesniuoju puskarininkiu kariniame dalinyje, kuris buvo dislokuotas Kijeve. 1916 metais jis Kijevo universitete išlaikė provizoriaus padėjėjo egzaminus ir pasiekė

aukštesnįjį farmacininko laipsnį. Mykolas Marcinkevičius buvo perkeltas į Kijevo įgulos kariuomenės ligoninės vaistinę. Gyvendamas Kijeve, aktyviai dalyvavo lietuvių pabėgėlių ir karių draugijos veikloje. Tuo metu Kijeve buvo nemažai lietuvių kariškių. Dauguma jų buvo paskirti į lenkų diviziją ir tuo nebuvo patenkinti. M.Marcinkevičius, kaip lietuvių karių draugijos pirmininkas, išsiuntė prašymą karo ministrui, kad lietuviams leistų suformuoti savo karinį dalinį. Atsakymo negavo. Po 1917 m. revoliucijos reikėjo išrinkti atstovus į darbininkų-kareivių tarybą. Lietuviai nuo karininkų išrinko veterinarijos gydytoją papulkininkį Nastopką, o nuo kareivių – Mykolą Marcinkevičių. Viename kariškių susirinkime buvo nutarta pasiųsti delegaciją pas pietvakarių fronto vadą generolą A.Brusilovą į Kamenec-Podolską su prašymu leisti lietuviams atsiskirti nuo lenkų pulko. Delegaciją sudarė pirmininkas Mykolas Marcinkevičius ir du kareiviai – Šlamas ir P. Būtenas. Generolas karius priėmė ir domėjosi, dėl kokios priežasties lietuviai siekia atsiskirti, tikyba juk ta pati. M.Marcinkevičius atsakydamas palygino italus ir prancūzus, kurie irgi vienos tikybos. Generolas išklaušė ir davė raštišką sutikimą.

1917 metų rudenį Berdičeve vykusio pietvakarių fronto lietuvių karių suvažiavimo metu taryba iškėlė trispalvę vėliavą su užrašu „Tegyvuoja laisva Lietuva“. Ją lietuvių batalionui iš Kijevo atvežė M.Marcinkevičius. Vėliavą pasiuvo ir šūkį užrašė ten studijavusios lietuvaite J.Mackevičaitė (vėliau- prof. J.Lašienė), Bukėnaitė ir kt.

1919 metais Mykolas Marcinkevičius sugrįžo į Lietuvą. 1920 metų liepos 24 d. buvo mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę ir paskirtas karo ligoninės vaistinės asistentu. 1921 metų sausio 31 d. jam suteiktas karo valdininko laipsnis ir kariuomenės centrinio vaistų sandėlio asistento pareigos. Tais pačiais metais M.Marcinkevičius buvo paskirtas Kuršėnų vaistų sandėlio atsargų skyriaus vedėju ir ten dirbo iki 1922 metų gruodžio 13 d. Išėjęs į atsargą, dirbo Kaune ir studijavo Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakultete. 1926 metais M.Marcinkevičius baigė medicinos mokslus, dirbo Kaune, Rokiškyje, Linkuvoje, kur įkūrė pirmąjį Lietuvoje motinos ir vaiko sveikatos centrą.

Nuo 1931 iki 1944 metų M.Marcinkevičius dirbo Panevėžio apskrities ligoninėje. Iš pradžių vadovavo vidaus, vaikų ir infekciniams skyriams. Tuo metu mieste dirbo virš 30 gydytojų, veikė gydytojų draugija, kurios posėdžiuose buvo keliami aktualūs medicinos klausimai, skaitomi pranešimai. Gydytoją Mykolą Marcinkevičių stebino tai, kad posėdžiai vyko rusų kalba, nors visi medikai mokėjo lietuviškai. M.Marcinkevičius iškėlė mintį, kad posėdžiai vyktų lietuvių kalba. Tuomet draugija suskilo į dvi – į lietuvių ir rusų kalbomis kalbančiųjų grupes.

Turėdamas veiklos patirties, M.Marcinkevičius Panevėžyje įkūrė motinos ir vaiko sveikatos centrą ir kurį laiką ten dirbo.

1932 – 1933 metais gydytojas tobulinosi Prahos klinikose bei Vienoje. 1938 metų gegužės 15 d. M.Marcinkevičiui suteiktas sanitarijos atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnis. Už nuopelnus M.Marcinkevičius buvo apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino IV laipsnio ordinu.

Mykolas Marcinkevičius savo namuose vertėsi privačia gydytojo praktika. Visada priėmimo laukdavo daug ligonių. Kraujo, šlapimo ir skrandžio sulčių tyrimus atlikdavo pats savo kabinete.

Gydytojo rūpesčiu buvo suorganizuoti seserų samariečių kursai, o vėliau, 1941 metais – medicinos seserų mokykla, kuriai pats vadovavo.

Dirbdamas Panevėžyje, M. Marcinkevičius pirmasis Lietuvoje parašė disertaciją tema „Blūžnis, kaip kraujo rezervuaras, įvairioms sąlygoms veikiant“.

Disertacijai vadovavo profesorius Vladas Lašas. M.Marcinkevičius namuose, narveliuose, laikė daug gyvuliukų, daugiausia kačių. Su jais buvo atliekami įvairūs bandymai. Prisimenu, kad pakviesti kolegos chirurgai operavo – šalino katėms blužnis.

Vasaros atostogas dažnai praleisdavome mamos tėviškeje Panemunėlyje prie Rokiškio. Tėvelis ir ten veždavosi kates bandymams. Sudėtingesniems tyrimams atlikti gyvūnus traukiniu vežėsi net į Kauną. Disertacijos gynimas buvo paskirtas 1941 metų birželio 22 d., o birželio 20 d. prasidėjo Antrasis pasaulinis karas. Daktaro disertacija buvo apginta 1942 metais. Sugrįžus sovietams, gydytojo M.Marcinkevičiaus disertacija nebuvo pripažinta. Teko ginti iš naujo 1949 metais. Tuomet ją įvertino tik kaip kandidatinę. 1958 metais M.Marcinkevičius apgynė daktaro disertaciją tema „Miego terapija opinių ligonių gydymo komplekse“.

1944 metais sugrįžus sovietams, Vilniaus universitete neliko dėstytojų gydytojų. Kadangi Mykolas Marcinkevičius turėjo mokslinį laipsnį, 1944 metais buvo paskirtas universiteto Vidaus ligų propedeutikos katedros vedėju, vidaus ligų kurso dėstytoju. Paskyrimas dirbti universitete M.Marcinkevičiui buvo labai svarbus, ir jis apsisprendė persikelti gyventi į Vilnių. Išvažiavimas mūsų mamai buvo labai skaudus. Panevėžyje gyvenome patogiai, visko užteko.

Vilniuje nedideliame kambarėlyje apsigyvenome trise: tėvelis, aš, medicinos fakulteto pirmojo kurso studentė, ir mano draugė. Gyvenimo sąlygos buvo prastos: langai išdužę, užkamšyti medžiagos gabalais, kambaryje šalta. Jeigu kartą per savaitę pavykdavo šlapiomis malkomis užkurti krosnį – tai jau būdavo šventė. Kambaryje sėdėdavome apsilvilkę kailiniais, apsiavę veltniais, apsigaubę skaromis. Elektros nebuvo, degindavome „karbituvkas“ (karbidines lempas).

Vilniaus universiteto Vidaus ligų propedeutikos katedrai Mykolas Marcinkevičius vadovavo nuo 1944 iki 1970 metų, iš jų – 1944 – 1947 metais buvo medicinos fakulteto prodekanu.

1952 metais M. Marcinkevičiui buvo suteiktas LTSR nusipelnusio gydytojo garbės vardas, 1959 metais – habilituoto daktaro mokslinis laipsnis, 1961 metais – profesoriaus vardas.

Mykolas Marcinkevičius yra kelių knygų bendraautorius: „Skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opinė liga“, „Vidaus ligų propedeutika“. Gydytojas parašė nemažai straipsnių apie bronchinę astmą, hipertoninę ligą. Daug nuveikė sanitarinio švietimo srityje.

M.Marcinkevičius mirė 1987 metų gegužės 20 d., sulaukęs 95 metų amžiaus. Palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse.

Vilniuje, netoli Santariškių klinikos esanti gatvė pavadinta gydytojo Mykolo Marcinkevičiaus vardu.

Buvusi Vilniaus trečioji ligoninė (Kauno g. 7/2), kurioje dirbo dr. M.Marcinkevičius, taip pat pavadinta jo vardu.

Vilniaus ligoninės padalinys (buvusi antroji, misionierių) Subačiaus g. 28 pavadintas Mykolo Marcinkevičiaus vardu.

M.Marcinkevičiaus žmona – Ona Marcinkevičienė (mergautinė pavardė – Matulytė) gimė 1895 metų sausio 1 d. Panemunėlyje, Vėbrių kaime. Santuoka su M.Marcinkevičiumi užregistruota 1920 metais Kaune. Ona Marcinkevičienė mirė 1948 metų balandžio 15 d., palaidota Vilniuje, Rasų kapinėse.

Sūnus Algimantas Marcinkevičius (gimęs 1921 metų balandžio 15 d. Kaune) – Lietuvos mokslų akademijos akademikas, profesorius, habilituotas medicinos mokslų daktaras, kardiochirurgas.

Duktė Almonija Marcinkevičiūtė - Bernadišienė (gimusi 1926 metų sausio 13 d. Kaune) – gydytoja otolaringologė.